

IN MEMORIAM

ALIJA BEJTIĆ

7. jula 1981. godine preminuo je Alija Bejtić, istaknuti jugoslovenski orijentalista i naučni savjetnik Orijentalnog instituta u Sarajevu. Smrću je prekinut njegov dugogodišnji i produktivni rad iz istorije materijalne kulture Bosne i Hercegovine osmanskog perioda i prikupljanje i proučavanje narodnog književnog blaga, rad na zaštiti spomenika kulture, prvenstveno orijentalno-islamskog perioda.

Rođen je 1. maja 1920. godine u Kukavicama kod Rogatice. Osnovnu školu završio je u Rogatici, a srednju — Gazi Husrevbegovu medresu — 1943. i dopunski maturalni ispit na Prvoj muškoj realnoj gimnaziji u Sarajevu 1946. Školovanje završava 1955. na Arhitektonskom odsjeku Tehničkog fakulteta u Zagrebu odbranivši diplomski rad pod naslovom »Povijest i umjetnost Foče na Drini«.

Po završetku studija radi u Zemaljskom zavodu za zaštitu spomenika kulture i prirodnih rijetkosti u Sarajevu, a zatim u Urbanističkom zavodu Bosne i Hercegovine. Najveći dio radnog vijeka proveo je u radu na zaštiti i konzerviranju spomenika kulture. Obavljajući dužnost direktora Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture (1966—1977) dao je značajan doprinos zaštiti spomenika, naročito arhitektonsko-urbanističkog ansambla Baščaršije. Studija »Stara sarajevska čaršija jučer, danas i sutra — osnove i smjernice za regeneraciju« našla je svoju praktičnu primjenu u podlozi plana uređenja Baščaršije.

Svoj prvi rad pod naslovom »Omer paša Latas« objavio je 1939. godine. Od tada do danas numerički opis njegove bibliografije iznosi preko 420 jedinica, među kojima je 11 zasebnih djela. Tematski, njegovi radovi mogu se podijeliti u tri grupe, i to: 1. radovi iz istorije materijalne kulture Bosne i Hercegovine — osmanski period (koji su i najznačajniji za našu istoriju, istoriju umjetnosti i nauku uopće); 2. prevodilački radovi i 3. radovi na izučavanju književnog i folklornog blaga, naročito epske i lirske muslimanske narodne pjesme.

Za jugoslovensku orijentalistiku i istoriju značajni su radovi u kojima je osvijetljen lik, djelatnost i uloga nekih istorijskih ličnosti koje su djelovale u Bosni i Hercegovini u vrijeme osmanske vladavine: *Bosanski namjesnik Mehmed paša Kukavica i njegove zadužbine u Bosni* (Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju (POF) VI-VII, Sarajevo

1956—57, 77—114); *Elči hadži Ibrahim-pašin vakuf u Travniku* (el-Avdije, V/1942, 7, 165—179, 8—10, 277—240 i 11—12, 276—288); *Sarajlija Abdulah Drnišlija i njegov zbornik bosanskih memorijala 1672—1719* (Radovi — ANUBiH, Odjeljenje društvenih nauka, knjiga 19, Sarajevo 1977, 201—241). Njegovo široko obrazovanje, svestrano interesovanje za kulturnu prošlost te poznavanje orijentalnih jezika odveli su ga u, do danas skromno istraženo i proučeno, područje naše kulturne baštine na orijentalnim jezicima. I iz tog domena značajan je njegov doprinos našoj orijentalistici i istoriji književnosti. Naučnoistraživačkim radom prezentirao je ličnosti i stvaralaštvo jednog broja književnih stvaralaca iz kulturne baštine na orijentalnim jezicima, a koji su našoj javnosti bili malo ili sasvim nepoznati: *Pjesnik Sabit Alaudin Užičanin kao sarajevski kadija i bosanski mula* (Anali Gazi Husrevbegove biblioteke, II-III/1974, 3—20); *Ljubuški i Ljubušaci u Kačićevu Razgovoru ugodnom naroda slovinskoga* (Radovi ANUBiH, Odjeljenje društvenih nauka, knj. 19, Sarajevo, 1977, 243—267).

Iz istorije naselja — osmanski period — značajni su, i u daljnjim istraživanjima nezaobilazni, mnogi njegovi radovi. Navešćemo samo neke od njih: *Spomenici osmanlijske arhitekture u Bosni i Hercegovini* (POF III-IV/1952—53, 229—296); *Povijest i umjetnost Foče na Drini* (Naše starine, III/1956, 23—74, IV/1957, 33—62); *Nova kasaba u Jadru — Građevno-urbanistički razvoj naselja kao tipa karavanske varoši* (Godišnjak društva istoričara Bosne i Hercegovine XI/1960, 225—250); *Banja Luka pod turskom vladavinom — arhitektura i teritorijalni razvitak grada u XVI i XVII vijeku* (Naše starine, (1953, 91-117); *Rudo i rudski kraj kroz vjekove* (Rudo-Spomenica povodom 30. godina Prve proleterske brigade, Sarajevo 1971, 179—240); *Podaci za kulturnu povijest vezirskog grada Travnika* (Naše starine, II/1954, 151—166), i moji drugi radovi. Prikupljajući i proučavajući narodno književno i forklorno stvaralaštvo dao je znatan prilog i folklornoj baštini: *Prilozi proučavanju naših narodnih pjesama* (dva dijela) (Bilten Instituta za proučavanje folkloru, 2/1953, 387—405, 3/1955, 105—124). Ostao je u rukopisu rad: *Zbirka epskih i lirskih pjesama*.

Za svoj obilni naučno-istraživački rad iz oblasti osmanistike izabran je za dopisnog člana Istanbulskeg instituta i Instituta za islamsku umjetnost u Ankari. Za rad na Zaštiti i regeneraciji Baščaršije godine 1976. dobio je grupnu 27. julsku nagradu.

Sarađivao je s mnogim jugoslovenskim naučnim ustanovama: Akademijom nauka Bosne i Hercegovine, Enciklopedijom likovne umjetnosti, Enciklopedijom Jugoslavije, a učestvovao je na mnogim skupovima u Jugoslaviji i van nje.

Njegovo posljednje završeno djelo: *Prilozi bibliografije vijesti, članaka i drugih radova o građenju u Bosni i Hercegovini tokom Austrougarske uprave 1878—1918* nalazi se u štampi. Iza sebe je ostavio

više nedovršenih radova i prikupljene građe: *Umjetnost u srebru i zlatu, Nekadašnja kasaba Ustikolina i njeni spomenici, Prijedor, Čuprije i lade u Bosni u svijetlu novih istraživanja, Stara fočanska čaršija, Mali urbanizam, Gradovi Bosne i Hercegovine, Bosanski namjesnici*, i druge.

Njegovom smrću njegove kolege izgubile su dobrog druga, pomagača i savjetnika, a u našoj orijentalistici i nauci uopće ostala je jedna praznina koja dugo neće biti popunjena.

Redakcija